

Chim cú

» Tác giả: **Thanh Tâm Tuyền**

Huệ thức giấc, trời còn tối mù, dường như trước đó cô trải qua một giấc mộng không nhớ lại được bị vùi lấp trong những tiếng động rầu rầu rớt đồ choáng váng. Cô mở mắt nằm im trong mùng đoán chừng giờ khắc, phương hướng, vị trí các đồ vật trong nhà từ trên bộ ngựa. Cái cửa sổ chiếm hết bề ngang mặt trước, trừ cánh cửa ra vào, hiện dần với hàng song đứng vuông, đặt xéo cạnh, bên ngoài là hàng hiên rồi tới khoảng sân trắng xi măng che tôn, chỗ đậu nhờ tắc xi của chú Bảy, đen thui không nhìn thấy trời.

Huệ lơ mơ sắp ngủ trở lại chợt giật mình. Một tiếng kêu khác lạ mơ hồ. Cô đông tai nghe ngóng. Tiếng mèo gào gọi đực hung bạo trên nóc nhà rầm rầm, tiếng thở phì phì chống cự khó chịu, những khua động ồn ào làm lãng mất sự chăm chú. Huệ bắt chợt rung mình, xa hơn những tiếng động phiền nhiễu ấy, một tiếng kêu ngắn thoảng. Tiếng chim cú kêu. Mấy con mèo đã đuổi nhau đi mất trả lại sự yên tĩnh, cơn ngủ bay biệt hẳn, Huệ trông đợi. Con chim kêu liền hai ba tiếng trong sự vắng lặng của đêm tràn ngập. Nó đậu ở đâu? Trên cây gòn khô gần giếng nước hay trên hàng cây cao rậm ngoài phố hồng trước thành lính? Có khi nó ở tuốt mấy cây ngoài lộ cái không chừng?

Huệ ngồi lên vén mùng, buông thông hai cẳng mò đôi dép. Đồng hồ kêu tích tắc đặt trên kệ hàng bên vách lẫn với những ve kẹo bánh. Cô nhẹ nhàng bước ra mé cửa ngoài, lách tránh những đồ đạc trên lối đi, kéo chốt cửa chậm chạp sợ gây tiếng động đánh thức bà nội già ngủ ở buồng nhỏ bên trong. Tiếng phản lực vút tới, ngang qua trời, chói ráy bắt cô khựng lại trước ngưỡng cửa. Chiếc tắc xi lù lù, án tằm mắt. Không khí ươn hơi gió ướn. Đợi cho tiếng máy bay khuất, Huệ thung thả ra ngoài, khép cửa sau lưng, men bên chiếc xe hơi tới cây cột chống mái tôn ở rìa ngoài đứng lại. Mặt đất mờ mờ phân biệt với góc ỏi thấp, cành lá lòa xòa trước sân nhà thầy Năm. Màu trời nhạt sáng hơn những mái nhà lô xô làm lụi. Những chòm cây rậm rịt như đám rừng ngoài phố trước thành lính vượt khỏi các nóc nhà, mỗi mùa mưa ít nhất một lần những ngọn cao nhất bị sét đánh nháng lửa đôi lúc bốc khói cháy âm ỉ cả mấy bữa, chim thường riu rít trong đám lá những buổi sáng khô ráo, buổi trưa mùa nắng im gió nghe tiếng chim lạ đơn độc hát những khúc ngắn lập đi lập lại. Con đường ngoài đó không nhà ở chạy dài cả trăm thước với trại lính một bên, gò mả một bên, trại lính dây thép gai rào kín, bót gác cao lênh khênh mái lợp xụp, sân đất

trống trơn bị vây ở giữa những dãy nhà vách ván mái lá, đám gò mả bờ bụi gai góc, cái xây gạch đá rêu phong đen đui, cái lún thấp gần bằng mặt đất.

Huệ vịn tay vào cột, đón tiếng chim kêu. Có lẽ nó đã bay mất. Tiếng chó sủa từng chập, mấy con mèo rượt nhau sâu thêm vào trong xóm, mấy bay ầm ĩ ở những vùng xa, chuột chạy loạt xoạt trong các vách lá. Những kẹt hẻm len giữa hai căn nhà mở như cửa ngõ của bóng tối. Khoảng lộ cái chạy ngang ngoài đầu ngõ sáng khô trong ánh điện. Huệ tiến thêm hai ba bước đứng giữa lối ngõ, quay mặt vào trong xóm mịt mù. Trời lóm đóm sao, ngôi sao Mai rõ ràng trên nóc nhà mụ Tư Mập điên điên khùng khùng nuôi bọn điếm trong xóm. Mai sáng không mưa, mùa mưa năm nay tới chậm.

Tiếng động rần rần bủa vây đầu óc như cả một đoàn xe hạng nặng chạy ngang; Huệ quay mặt ra lộ, cảnh vật say ngủ như chết; cô ngược lên trời nhìn tia lửa phụt bay giống như sao chổi; hai chấm điện vàng đỏ nhấp nháy như đom đóm. Ba lần liên tiếp như vậy cách nhau vài giây đồng hồ, những chấn động trong thành không úp chụp làm choáng váng cơ thể, Huệ ngất ngư như bị xô đẩy trong một chuyến xe buýt ních người, tự động dờn chỗ hời nào không hay.

Lúc tĩnh trí, sự im lặng khuya khoắt mở trong cơn gió mơn man, cơn gió như thổi đến từ nơi nào ánh sáng đã hé rạng, Huệ thấy mình đứng trước hẻm vào giếng nước, nghe rõ tiếng nước chảy róc rách trong thành giếng tiếng nước êm ái với những giọt đọng lồm bồm rớt sâu như một đêm trăng sáng. Cây gòn trơ những cành trụi lá cản lối, những người gánh nước lụp chụp dễ bị vấp té, cao lênh khênh như người quá khổ; đêm nào một anh chàng Mỹ đi chơi bởi say rượu lơ quớ tránh gốc cây lọt xuống giếng khiến cả xóm hoảng hồn phải kêu nhau thức dòng dây kéo lên, anh ta thở mạnh ướm loi ngoi, bể đầu chảy máu mà không xỉu, bỏ đi một ngay. Qua giếng trong hẻm, lối ăn thông sang gò mả là túp nhà của bọn điếm, con Út, con Bông, con Nam, mấy tên ma cô du đăng, Tám Toọc, Bảy Bằng, Tư Vẹo, Sáu Nét, nhà cô Sáu thầy bói, anh chàng Tư Quy, làm trưởng khóm chuyên bắt trộm gà, chó, mèo ăn thịt, rút cấp quần áo treo phơi trong xóm. Hồi năm ngoái, chim cú cũng kêu cách chừng nửa tháng trước khi Tám Toọc chém chết chú Hai xích lô máy trong sông bài cào ở nhà chị Tám; chị Tám ở ngoài đầu ngõ cho bọn điếm mướn phòng, chú Hai dắt khách từ Sài Gòn về; Tám Toọc bỏ trốn đi lính một hồi, lại đào ngũ về lấy con Út. Có lẽ con chim cú đậu trong bụi tre bên gò mả kêu báo cho đám đó. Một đêm nào xóm sẽ nghe la thất thanh trong đêm khuya, tiếng chân thịch thịch rượt đuổi: "Chết tôi rồi..." chết tôi rồi". Bảy Bằng bị bắt đưa ra Trung không thấy về, Tư Vẹo bị nhốt trong trại Thủ Đức, Sáu Nét đi lính Hải quân lâu lâu mới xuất hiện trông nghiêm trang đàng hoàng hơn xưa, chỉ còn Tám

Toọc cái mặt cô hồn thấy sợ, nó vẫn đánh đập con Út mỗi lần con này không đưa tiền cho nó đánh bạc, là bài hải chạy cùng xóm. Nó sẽ chém người nào đó hay nó sẽ bị Bảy Bằng thanh toán trả thù nếu Bảy Bằng thoát về được?" Nó đã chém thằng Bảy vào chân rồi chạy thoát trước khi lính tới, lính bắt thằng Bảy và Bảy đã nhả lời con Nam về tao cho Tám Toọc hay mối thù ấy chỉ trừ Tám Toọc chết mới chạy khỏi.

Huệ rùng mình ớn lạnh, trên người chỉ mặc chiếc áo bà ba trắng mỏng, vú không nịt chảy nặng, trong ngực hồi hộp lạ kỳ như quả banh bị bơm căng trống rỗng. Cô tựa cánh tay lên bờ rào nhà thầy Hai Bắc kỳ cười vết pa làm trên sổ thuê trong nhà có một sinh viên ở trọ, cậu ta thường dậy sớm tập thể dục ngoài sân, bất thần mở cửa và có thể bắt gặp Huệ đang xớ rớ trước nhà. Huệ sợ hãi, nhưng không dời chân, đưa mắt kiểm điểm các nhà. Con chim cú kêu ai vậy? Ai sắp chết đó? Huệ nghe vừa căng thẳng vừa mỗi mẹt rời rã, tất cả âm thầm dịu dàng như đêm tối; tự cười thầm mình không còn phải nhỏ nhút, mười bảy mười tám gì. Cậu ta sẽ chỉ liếc nhìn không dám lên tiếng, cậu ta không hiểu cũng sợ hãi tưởng gặp ma. Chính Huệ sẽ nói: "Cậu thức sớm quá há", rồi trở về nhà.

Tuốt trong xóm, nhà thầy Chín mở đèn, hai cửa sổ mở sáng âm áp như một nỗi vui mừng được giải thoát. Thầy Chín tu hành mỗi sáng đều tụng kinh gõ mõ, trước khi đi làm tận bên Khánh Hội chiều tối mới về nhà, thầy đi một chiếc xe gắn máy cũ, nhiều buổi phải dựng cẳng chống, gò lưng đập mười lăm phút mới nỏ; hai vợ chồng thầy không con, nuôi thằng Hên là cháu làm con. Mới ngày nào Hên đã lớn trọng, năm kia đỗ Tú tài đi học Sĩ quan Thủ Đức, làm thiếu úy Thủy quân lục chiến, đánh trận bị thương huy chương đầy ngực. Mấy năm trước nó còn vô trong quán của Huệ, tập uống la de với bạn, nghe phát thanh tường cái lương, say lè nhè nói: "Cô Ba, cô giống Ngọc Giàu dữ thần". "Thằng ôn dịch, mày không về mà còn đi phá làng phá xóm tao mét ba mày cho coi". Mới ngày nào đó thôi, mình đã hơn ba mươi tuổi, mười năm vắng chồng lủi thủi với nội già trong quán. Ảnh không biết sống chết, nhưng mình vẫn là bà góa..."

Huệ nghe xa tiếng kẹt cửa, thầy Chín bước ra sân lấp ló sau mấy chậu kiếng. Phía nhà thầy Năm bên ngoài vọng tiếng cãi lầy gay gắt của đôi vợ chồng; thầy Năm hiền khô như một cục đất, trước làm lính cứu hỏa sau đổi sang lính kín, trái với cô vợ hung dữ cờ bạc tối ngày bỏ lủ con nhiều bữa nhịn đói; mỗi lần ghen tuông cô Năm la hét, đấm đá, câu xé chồng, thầy làm lì chịu trận, cùng lắm là xô cô vợ tránh tròn, sau mỗi lần, thầy ở trần nằm trên võng ngoài hàng ba ca vọng cổ hay đứng ló ngó dòm thiên hạ, mình mảy bầm tím trầy trụa. Lần này có điều lạ là thầy cao giọng hơn, tiếng cô Năm cũng vẫn rít lên như thói quen nhưng không la lớn. Huệ chăm chú, theo dõi cuộc cãi lầy, trong đêm tĩnh, nhãn mặt như ngậm phải

trái chua. "Đồ dĩ ngựa. Không biết mắc cỡ. Tao mà không nghĩ tới mày đưa con thì... mày biết chứ. Tại sao tao lấy nó. Đừng nói nữa mày. Mày cò bạc, tao tha thứ được. Thứ đồ đàn bà ngựa độ như mày tao phanh phui ra thêm mắc cỡ với chòm xóm. Mày thấy tao không nói tưởng tao ngu, không hay sao mày...". Người đàn ông thẳng thắn thấy rõ, cô Năm vẫn nói, vẫn kể tội chồng một cách yếu ớt, giọng lẫn nước mắt thú lỗi. Cô Năm ngoại tình với ai? Thầy Năm không đá động đến, thầy chỉ cốt dần mặt vợ. "Mày cò bạc quá mạng mà... Tao biết lâu rồi đâu thêm nói..." Cô Năm rên rỉ đau đớn. "Mày đưa tao mỗi tháng ba ngàn... Mày tính, tính thử coi..." "Ai biểu mày cò bạc..." Huệ đứng im, mở mắt nhìn xuyên qua bóng tối, ngực bị đè nén. Gió lao xao các đám lá đâu đó, trời nhìn quen mắt như chuyển màu nhạt thêch. Tiếng mõ trong nhà thầy Chín chậm chạp đều đặn. Cuộc cãi lầy loanh quanh hoài hoài không im.

Trước mặt, sau góc mít, nhà vợ chồng Hai Sáng, con lóc nhóc một bầy tám chín đứa; chồng làm nghề chích dạo, vợ nấu cơm tháng, mấy đứa con lớn mang cơm cho các nhà ngoài lộ mỗi bữa; trẻ con khóc ọ ẹ không ru dỗ. Lát sau mới nghe tiếng la: "Ngủ đi mày", thằng nhỏ giật mình khóc ré một chập. Huệ dời chỗ, quay trở về nhà ngang trước cửa nhà thầy Năm, kế bên nhà này là căn nhà gạch của ông Đại úy, cô em gái đi làm sở Mỹ chung diện ngát trời; cô này thường về khuya, gây lộn với chị dâu hằng bữa. Huệ bỗng nghe tiếng chân mang giày nặng từ trong xóm ra. Cô bước mau vô chỗ tắc xi đậu, ẩn trong bóng tối dưới mái tôn, quay mặt nhìn ra ngoài.

Bóng người trong tối nhìn không rõ mặt. Lúc tới gần, Huệ nhận ra Hên bạn đồ Thủy quân lục chiến, đội nón rộng vành uốn cong mép. Cô hỏi khẽ:

"Hên đó hả? Làm hết hồn".

Hên dừng chân quay mặt vô, dáng điệu ngơ ngác kiếm tìm rồi tiến tới sát bên mép sân xi măng. Huệ tự nhiên lui hai ba bước, dựa vào thành cửa tắc xi.

"Ừa. Cô Ba phải không, cô Ba?"

Một cơn gió bay giông ào xào ngoài đường lộ, lọt tuốt vô tới trong mái tôn trên đầu rung lình bình. Cơn gió tắt, bầu trời lại rung động chát chúa vì tiếng phản lực cơ. Trẻ con khóc ré theo trong nhà nào đó không phân biệt được. Hên ngửa cổ trông theo tiếng động, mặt hiện mờ mờ trong khoảng sáng hơn ở bên ngoài, môi như mấp máy.

"Cô Ba thức sớm dữ".

Sự im lặng đậm đặc rót xuống che phủ tiếng mõ loáng thoáng. Hên lột nón cầm tay, một chân giậm nhẹ trên đất. Trong mắt của Huệ, ánh đèn nhà thầy Chín chỉ là một chấm sáng lẩn trong lá cây.

"Hên đi hành quân hả?"

"Dạ".

"Mấy bữa?"

"Không chừng. Đâu có biết trước".

Hên bước lên khoảng xi măng, giày giẫm nghiêng bụi cát nghe buốt sắc, đứng bên vè bánh sau cách Huệ cỡ một sải tay, Huệ nghe được hơi thở chậm chạp điều hòa của đứa con trai bóng dáng khuynh khuynh cao lớn của nó che ngang tầm mắt, dường như nó cười lộ hàm răng trắng.

"Giờ này làm sao đón xe. Hên vô trại?"

"Không. Tới sân bay".

Huệ xích dang xa khỏi chiếc xe, ngó sang nhà thầy Năm, vợ chồng nhà này đã im tiếng hồi nào. Cả xóm vẫn chưa ai thức dậy. Cô vận dụng hết thính giác đón những tiếng rì rào bay lượn thật xa tới đôi chìm ngập trong một cảm giác bông bênh mơ hồ không còn biết nghe được là hiện thực hay huyền hoặc. Đột nhiên tiếng xích lô máy nổ ròn vọng tới, Huệ rùng mình mở mắt như đã ngủ quên khá lâu, luồng hơi gió đột lan trong xương sống, cô lao đao muốn té. Đứa con trai chồm một bước tới bên cô, đưa tay nắm giữ cánh tay. Thân Huệ rung rẩy lạnh toát, ngực thở dồn như sắp đứt hơi.

"Cô Ba..."

Tiếng kêu mau và nhỏ như một mũi kim xuyên chích vào da thịt tê dại. Huệ chập choạng thụt lui, tới bên bộ ván ngoài hàng ba ngồi xuống, bàn tay đứa con trai vẫn bám chặt vào bắp tay cô và nó bị kéo theo. Cô cố gắng hết sức kèm chế hơi thở sắp tuôn bay hết ra khỏi ngực, nhắm mắt lại cho đầu khỏi đảo. Đứa con trai buông bắp tay chụp mau lấy bàn tay trên ván khiến người cô hụt không muốn vững. Nó vuốt ve một bàn tay lạnh ngắt, bỗng kêu hoảng hốt:

"Cô Ba..."

Huệ thở nóng rát phà ngay giữa mặt, nhưng toàn thân Huệ vẫn lạnh cứng

như chườm đá. Đứa con trai có lẽ sợ hãi, nó buông bàn tay, lụp chụp rồi rít nắn bóp khắp tay chân, Huệ vẫn không có phản ứng nào hơn là cơn rét run rẩy bất phải rên rỉ đau đớn.

"Cô Ba..."

Đứa con trai rờ lên ngực, lên mũi, lên trán. Huệ nghe như mình không còn mặc áo trên người, đôi vú đau cứng như hồi nào căng sữa. Cô rần sức muốn lết vô trong để dựa lưng vào hàng song không nổi, lấp bắp không ra tiếng. Đứa con trai kêu í í trong ức như tiếng con chó, rồi bỗng nó gục mặt xuống rúc đầu giữa hai bắp đùi ôm cứng lấy chúng, người cũng run lật bật như khóc. Xương sống Huệ ngay đơ, mõi rời, mồ hôi tháo đầm ngực gây ớn, cô đưa tay tính đẩy đầu đứa con trai nhưng những ngón tay co rút bám chặt lấy những sợi tóc khô khi nghe cơn rung động truyền sang như ngọn lửa thổi lém ở ngoài đang làm tan băng giá.

Huệ rùng mình liên tiếp, ứa nước mắt, cơn lạnh đang bị đẩy lùi và cơn sốt bốc lên dần trên đầu. Cô từ từ hé mắt, thấy mình ngồi buồng thông căng bên mép ngựa, Hên quỳ dưới đất úp mặt vào giữa lòng cô, vòng tay ôm ghì hai bắp chân, thở hiền hòa như đang ngủ. Cô lấy những ngón tay làm lược gỡ mái tóc bờm xờm, êm ái; bây giờ hơi lạnh gây gây ngoài da, thấm trên chiếc áo bà ba mỏng và trong thân sự nồng ấm chậm chạp lan đón chống chọi. Hên quay nửa mặt đưa mắt ngó lên; hai tay rớt xuống ôm đôi bàn cẳng còn tê lạnh. Huệ khẽ động, thấy mình có thể nhúc nhích được.

Ngoài đường tiếng xe chạy huyên náo dồn dập tưởng như trời đã sáng bết. Huệ bắt ngờ xô mạnh đầu đứa con trai, rút cẳng lùi tới hàng song, Hên sức tỉnh ngó dáo dác. Xung quanh vẫn tối thui, nín lặng hoàn toàn, không còn cả tiếng mõ thầy Chín. Huệ thở dài, hơi thở bám nóng quanh mặt, những giọt nước mắt khô rát.

"Hết giới nghiêm rồi".

Hên chậm chạp chống tay trên mép ván cập kênh đứng trở dậy, cúi lượm chiếc nón rớt, tần ngần chụp lên đầu, chưa muốn dời bước. Bóng tối loăng nhơ trong ngọn gió phe phẩy làm mọc ốc cùng mình. Huệ có thể nhìn thấy những vết rần rỉ trên bộ đồ trện của Hên. Cô co hai đầu gối che ngực, vòng tay ôm lấy, bên bắp tay bị nắm giữ còn đau ê ẩm, nghĩ thầm: mình bị trúng gió, đau tới nơi rồi. Hên vẫn đứng sững như trời trồng không nhúc nhích cục cựa. Bất thần nó xoay mình đi mau không ngó lại sau, tới đứng dưới gốc đèn đầu ngõ, bóng chiếu gầy trên bức tường của tiệm sửa xe. Ngoài lộ không một tiếng xe qua.

Huệ giẫm chân xuống đất yếu ớt, lò mò tìm đôi dép sút văng mỗi nơi một chiếc. Cô đang lui cui quan sát mặt đất, bỗng nghe tiếng nổ buốt óc, ngã nhào ngực tức nghẹt, mắt mở trừng. Xung quanh nhiều tiếng động lịch kịch trong các nhà. Không biết bao lâu, cô thở lại được, hoàn hồn bám lấy cửa xe tắc xi đứng lên, người nghiêng ngả như say rượu. Một vài tiếng chim lích chích trên cây cao. Ngõ sáng hơn vì nhiều nhà thức dậy, cô nghe tiếng chị Tám mở cửa nói lớn một mình: "Ngay ngoài ngõ mình thôi". Cô trông ra ánh đèn vàng chiều tỏa trên quãng đường mờ mờ như một làn sương mỏng, vắng vẻ hiu quạnh như đang còn nửa đêm. Dưới gốc đèn một bóng người ngồi ủ rũ ngủ như quên không thấy đâu. Cô lấp bắp rên rỉ không ra hơi, thốt la vang hàng xóm:

"Thằng Hên... Thằng Hên..."

Huệ té khụy xuống đất, va mạnh xuống thêm xi măng đầu bốc ngùn ngụt như đám cháy ngon trên cỏ và lá khô, thân thể như bị bầm dập khắp nơi sau một cuộc tra tấn dã man. Dưới lưng tiếng động của chân chạy hỗn loạn.